

Anàlisi de les causes de fracàs de les persones emprenedores

INICIA: per la creació d'empreses

 Generalitat de Catalunya
Departament de Treball

Resum executiu de l'estudi

Anàlisi de les causes de fracàs de les persones emprenedores

Aquest document és el resum executiu d'un estudi realitzat per un equip d'investigadors format per membres de la Càtedra d'Emprenedoria de la Universitat de Barcelona i del Programa Innova de la UPC, amb la col·laboració del grup de recerca Emprèn de la Universitat de Vic. Ha estat encarregat per la Direcció General d'Economia Cooperativa del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

L'estudi analitza les raons del fracàs de les persones emprenedores empadronades a Catalunya, aprofundeix en els diferents aspectes d'aquest fracàs i analitza les característiques del fracàs empresarial i els obstacles per al creixement de les empreses a partir de tres tipologies de persones emprenedores: les que han tancat el negoci, les que encara no l'han consolidat i les consolidades. La comparació dels resultats obtinguts, amb el punt de vista dels tècnics i tècniques que assessoren en creació d'empreses permet evidenciar també, de manera complementària, algunes mancances significatives de les quals les persones emprenedores no són probablement conscients abans de posar en marxa el seu projecte empresarial.

Enfocament metodològic i mostra analitzada

L'estudi ha recollit, mitjançant una enquesta, el punt de vista de persones emprenedores i de personal tècnic de creació d'empreses mitjançant un treball de camp en el qual, pel que fa a l'activitat emprenedora, s'ha pres com a població de referència les microempreses catalanes (d'1 a 9 persones treballadores) creades entre 2003 i 2008. L'enquesta estava disponible en format imprès o via web.

L'abast de l'estudi inclou persones emprenedores associades a qualsevol tipus d'iniciativa empresarial. En total s'ha comptat amb la participació de 526 persones emprenedores que han creat el seu negoci dins del període 2003-2008, de les quals 145 han tancat, 252 són negocis actius que es consideren no consolidats (ja que no han superat els 3,5 anys d'activitat), i les altres 129 corresponen a negocis consolidats.

Perfil de les persones emprenedores i de les microempreses de l'estudi

- Proporció d'homes i dones equilibrada: dones (49%) i homes (51%).
- Un 24% del total de les persones emprenedores enquestades es trobava en situació d'atur en el moment de crear la seva empresa.
- El període d'activitat (mitjana d'edat) de les empreses de la mostra que han tancat és de 19 mesos. El 70% de les empreses enquestades han tancat sense superar els 24 mesos d'activitat.
- Prop del 19% de les persones enquestades manifesta obertament haver tingut problemes per trobar ocupació per compte aliè i evidència una situació que es pot associar a l'emprenedoria "per necessitat".
- La creació d'empresa com a primera alternativa d'ocupació només ha estat el cas del 4% de les persones emprenedores, i tan sols el 15% ha tingut alguna experiència prèvia com a empresari/ària.
- 1 de cada 4 casos de les activitats empresarials que s'han iniciat per oportunitat han tancat (25%), mentre que aproximadament 1 de cada 3 dels negocis oberts per necessitat han tancat (37%).
- El 73% de les empreses es van finançar (totalment o parcialment) amb recursos propis. Aquesta mitjana té una distribució desigual: 68% en el cas de les empreses que han tancat, 76% per a les empreses actives no consolidades, i 38% per a les empreses consolidades.

Enfocament metodològic i mostra analitzada

La valoració dels obstacles més importants per a l'activitat emprenedora dona resultats prou diferents quan es compara el punt de vista de les persones emprenedores i el del personal tècnic de suport a la creació d'empreses (taula 1). Les persones emprenedores donen les valoracions més elevades a factors externs, mentre que els tècnics i tècniques no consideren el tema de l'entorn dins dels tres obstacles més importants. El personal tècnic, fruit de la seva experiència sobre el terreny, destaca les mancances en el perfil de la persona emprenedora. Per a aquesta, en canvi, "l'obstacle" del seu propi perfil és difícil de percebre; en la seva valoració situa aquest tema en l'últim lloc en importància.

Taula 1

Els tres factors que més obstaculitzen l'activitat emprenedora

El punt de vista de les persones emprenedores	El punt de vista del personal tècnic de suport a la creació d'empreses
1 L'accés a fonts de finançament	1 L'accés a fonts de finançament
2 Les característiques del mercat	2 Les característiques del mercat
3 Les característiques de l'entorn	3 Els coneixements, les habilitats i l'experiència de les persones emprenedores

A més, cal assenyalar que:

- L'obstacle més destacat per a les persones emprenedores actives és l'accés a fonts de finançament.
- L'obstacle més destacat per a les persones emprenedores que han tancat l'empresa són les característiques de l'entorn (l'accés a fonts de finançament queda en segon lloc).
- Els factors relacionats amb l'entorn, el mercat, la planificació inicial del negoci i els coneixements de les persones emprenedores presenten un grau més gran de dificultat per a les persones que han creat el seu negoci per necessitat que no pas per a les que ho han fet per oportunitat.
- La política d'impostos és l'aspecte de l'entorn que rep puntuacions més negatives.
- Les valoracions menys negatives es refereixen a: les infraestructures, tant físiques com de comunicacions; el perfil emprenedor i innovador de la gent i la percepció positiva, per part de la societat catalana, de la figura de l'emprenedor/ora.

Expectatives i resultats

En l'estudi es comparen els resultats obtinguts en relació amb les expectatives que tenien les persones emprenedores abans d'engegar el negoci (taula 2). En general, l'anàlisi de les valoracions fetes pels enquestats relacionades amb el rendiment del negoci evidencien:

- Expectatives molt més ajustades a la realitat per part de les persones emprenedores que no han tancat el negoci.
- Estratègies comercials que reflecteixen un insuficient coneixement del mercat i una dificultat per afinar les previsions de vendes.
- Dificultats per dimensionar correctament les despeses generals i d'administració dels negocis.

Taula 2

Expectatives inicials versus resultats reals del negoci

	Persones emprenedores actives	Persones emprenedores que han tancat
Les vendes han estat igual o superiors a les expectatives	Ho consideren el 64% dels emprenedors/ores	Ho consideren el 40%.
El nivell de beneficis estava per sota o molt per sota de les expectatives	Ho consideren el 57% de les persones emprenedores actives no consolidades, i el 50% de les persones emprenedores consolidades.	Ho consideren el 70%.
Participació en el mercat	El 70% consideren que les seves expectatives inicials s'han aconseguit o superat.	El 50% consideren que ha estat per sota o molt per sota de les seves expectatives.

Mancances de gestió i organització

Hi ha dos aspectes organitzatius en els quals els tres grups de persones emprenedores coincideixen en atorgar les valoracions més baixes, i evidencien mancances significatives:

- Coneixement de temes legals i fiscals.
- Capacitat i recursos per fer investigació de mercats freqüentment; i recursos per fer activitats promocionals i vendes del producte/servei.

La valoració donada per les persones que han tancat és més baixa que la donada pels les persones emprenedores actives en determinats aspectes relacionats amb recursos humans, com ara:

- Complementarietat en les funcions i capacitats dels socis.
- Comunicació entre els socis.
- Comprensió dels objectius i procediments de l'empresa per tots els seus membres.

Motius de tancament de les empreses

Del conjunt de tècnics i tècniques enquestats, un 57% creuen que són fàcilment identificables els "itineraris" que segueixen les persones emprenedores que fracassen. Dins d'aquests itineraris el personal tècnic esmenta principalment: les febleses de l'anàlisi de viabilitat i de la planificació; les mancances de formació i de coneixement del mercat; els problemes relacionats amb el finançament (taula 3).

Les persones emprenedores que han tancat el negoci ho han fet sobretot per motius relacionats amb la rendibilitat del negoci (figura 1). El desglossament detallat d'aquest motiu es pot veure a la taula 4. Se'n pot destacar que el 59% considera que va tancar per problemes relacionats amb la rendibilitat del negoci.

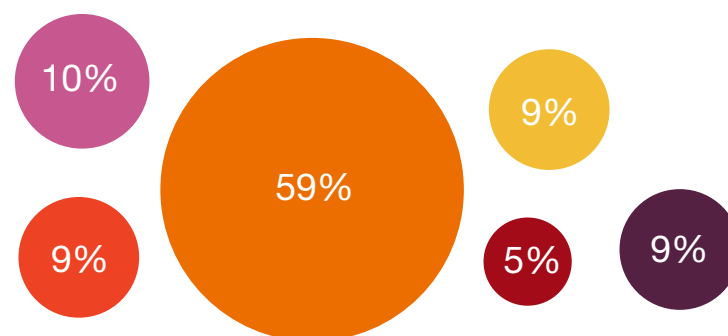
Taula 3

Tancar o mantenir el negoci. El punt de vista del personal tècnic

Tancar	Mantenir
Sobre les persones emprenedores que tanquen, del seu "itinerari" cap al tancament en destaquen:	Sobre les persones emprenedores que mantenen el negoci de les activitats clau en destaquen
Problemes ocasionats per una pobra anàlisi de viabilitat i planificació inicial.	Adequat estudi de viabilitat i planificació.
Manca de formació i experiència de la persona emprenedora.	Activitats de formació i actualització permanents.
Manca de coneixement del mercat i estratègies comercials.	Bones estratègies comercials.

Figura 1

Motius de tancament de les persones emprenedores que han participat a l'estudi

- Pèrdues, baixa rendibilitat o dificultats de finançament
- Motius personals o jubilació
- Oportunitat de millor ocupació (per compte aliè)
- Mancances i/o problemes en gestió i operacions
- Problemes entre els socis
- Altres

Taula 4

Motius de tancament de les empreses que han participat en l'estudi		
Evitar pèrdues futures	32	22%
Fallida/bancarrota	24	17%
El negoci no va tenir tant d'èxit com s'esperava	21	14%
Millor oportunitat d'ocupació per compte aliè	13	9%
Problemes entre els socis	13	9%
Jubilació o problemes de salut	11	8%
Dificultats per obtenir un crèdit o ajudes esperades	4	3%
Impagaments	4	3%
Motius personals i incompatibilitat amb la vida familiar	3	2%
Problemes amb el lloguer i despeses del local del negoci	3	2%
Mancances de les polítiques comercials i/o vendes baixes	2	1%
Gestió inadequada del creixement: la demanda superava la capacitat de l'empresa	1	1%
Altres	7	5%
Total de persones enquestades que han tancat	145	100%

Idees en relació amb les polítiques de suport a l'emprenedoria

L'estudi no estava orientat al redisseny de polítiques de suport a la creació d'empreses, però de l'anàlisi realitzada es poden apuntar algunes idees sobre àrees de treball de cara a la possible redefinició de polítiques de suport a la creació d'empreses. Així, el 80% dels tècnics i tècniques enquestats destaquen la necessitat de polítiques específiques per evitar el tancament de les microempreses. Els quatre temes més esmentats pel personal tècnic connecten de manera molt directa amb les preocupacions de la seva feina de suport:

- Suport financer, fiscal i laboral per a les persones emprenedores.
- Garantir coneixements mínims i bàsics de gestió empresarial.
- Accions d'assessorament inicial i consolidació del negoci.
- Campanyes de sensibilització a l'emprenedoria i difusió del servei.

Aquests ítems són molt coherents amb les principals causes de fracàs evidenciades a l'estudi: les mancances de formació, les previsions incorrectes de despeses generals i d'administració, l'insuficient coneixement del mercat, etc.